

United Nations
SERBIA

ПРАВОСУДНА
АКАДЕМИЈА

Директна примена стандарда Уједињених нација за заштиту људских права

UNIVERSAL DECLARATION OF
HUMAN RIGHTS

YEARS

#STANDUP4HUMANRIGHTS

Пројекат се спроводи уз подршку УН Програма редовне техничке сарадње (RPTC) који у Републици Србији имплементира Тим за људска права Уједињених нација у Србији

Директна примена стандарда људских права УН у поступцима пред домаћим судовима

Тематски модул: **Азил и миграције**

ДЕФИНИСАЊЕ РАЗЛИЧИТИХ КАТЕГОРИЈА МИГРАНАТА

1. РЕЛЕВАНТНИ УН ИЗВОРИ - СТАНДАРДИ

Конвенција о статусу избеглица

(Службени лист ФНРЈ –Међународни уговори, бр. 7/60)

Члан 1А(2).

У смислу ове конвенције, израз „избеглица“ ће се примењивати на свако лице: које „бојећи се оправдано да ће бити прогоњено због своје расе, своје вере, своје националности, своје припадности некој социјалној групи или својих политичких мишљења, нађе изван земље чије држављанство оно има и које не жели или, због тога страха, неће да тражи заштиту те земље; или које, ако нема држављанства а налази се изван земље у којој је имало своје стално место боравка услед таквих догађаја, не може или, због страха, не жели да се у њу врати. У случају кад се ради о лицу које има више од једног држављанства, израз „земље чије држављанство оно има“ односи се на сваку земљу чије држављанство то лице има. Неће се сматрати да је лишено заштите земље чије држављанство оно има, свако лице које, без оправданог разлога основаног на оправданом страховању, није тражило заштиту једне од земаља чије држављанство оно има.

Члан 1Ц.

Ова конвенција ће, у доле наведеним случајевима, престати да се примењује на свако лице на које се односе одредбе горњег одељка А:

1. ако је оно добровољно поново тражило заштиту земље чије држављанство оно има; или
2. ако је, пошто је изгубило држављанство те земље, оно поново добровољно примило; или

3. ако је стекло ново држављанство и ужива заштиту земље чије је држављанство стекло; или
4. ако се добровољно вратило да би се настанило у земљу коју је напустило или изван које је живело из страха да ће бити прогоњено; или
5. ако, пошто су околности услед којих је оно било признато за избеглицу престале да постоје, оно не може и даље да одбија тражити заштиту земље чије држављанство има; подразумевајући, међутим, да се одредбе овога параграфа неће примењивати на сваког избеглицу о коме је реч у параграфу 1. одељка А овога члана који може, ради одбијања тражења заштите земље чије држављанство има, навести категоричне разлоге о ранијим прогонима;
6. кад се ради о лицу које нема држављанство, ако је, пошто су околности услед којих је оно било признато за избеглицу престале да постоје, оно у стању да се врати у земљу у којој је имало уобичајено место боравка; подразумевајући, међутим, да се одредбе овога параграфа неће примењивати на сваког избеглицу о коме је реч у параграфу 1. одељка А овог члана који може, да би одбио да

Међународна конвенција о заштити права свих радника миграната и чланова њихових породица

(Генерална скупштина УН, Међународна конвенција о заштити права свих радника миграната и чланова њихових породица, 18. децембар 1990, А/РЕС/45/158. Република Србија је потписала Конвенцију 11. новембра 2004, али је до сад није ратификовала)

Члан 2. став 1.

Израз "радник мигрант" односи се на особу која ће бити запоселна, јесте запослена или је била запослена у делатности уз новчану накнаду у држави чији он/она није држављанин.

Члан 5

У сврхе ове конвенције, радници мигранти и чланови њихове породице су они који:

(а) имају важеће документе или регуларни статус, ако им је у држави запослења дозвољен улазак, боравак и ангажирање у плаћеним активностима, а у складу са законом те државе и међународним споразумима које је та држава потписала;

(б) немају важеће документе или регуларни статус због тога што не задовољавају услове из алиније (а) овог члана.

Међународни пакт о политичким и грађанским правима

(Службени лист СФРЈ- Међународни уговори, бр. 7/71)

Члан 12.

1. Свако ко се законито налази на територији једне државе има право да се у њој слободно креће и слободно изабере своје мјесто боравка.
2. Свако лице слободно је да напусти било коју земљу укључујући ту и своју властиту.
3. Напред наведена права могу бити предмет само законом превиђених ограничења која су нужна за заштиту националне сигурности, јавног поретка, јавног здравља или јавног морала, или права и слобода других лица, и у складу су с другим правима признатим овим Пактом.
4. Нико се не може самовољно лишити права да уђе у своју властиту земљу.

Члан 13.

Странац који се законито налази на територији једне државе чланице овог Пакта може из ње бити протеран само у вези са извршењем одлуке донете у складу са законом и, ако се виши разлози националне сигурности томе неprotиве, он мора имати могућности да истакне разлоге против његовог протеривања и да се од стране надлежне власти или једног или више лица нарочито означених за то његов случај преиспита, у коју ће сврху он имати заступника.

Члан 14. став 1.

Сви су пред судовима једнаки. Свако има право да његова ствар буде правично и јавно саслушана од стране надлежног, независног и непристрасног суда, установљеног законом, који ће одлучивати било о основаности ма какве оптужбе кривично-правне природе уперене против њега, било у споровима о његовим правима и обавезама грађанске природе. Штампана и јавност могу се искључити у току целог или једног дела суђења било у интересу морала, јавног поретка или националне безбедности у демократском друштву, било када интереси приватног живота страна у спору то захтевају, или пак ако суд то сматра апсолутно неопходним, када би због посебних околности случаја јавност шкодила интересима правде. Међутим, свака пресуда донета у кривичним или грађанским стварима биће јавна, сем ако интерес малолетника захтева да буде другачије, или ако се поступак тиче брачних спорова или старатељства деце.

Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима

(Службени лист СФРЈ- Међународни уговори, бр. 7/71)

Члан 2. став 2.

Државе чланице овог пакта се обавезују да гарантују да ће сва права која су у њему формулисана бити остваривана без икакве дискриминације засноване на раси, боји, полу, језику, вери, политичком мишљењу или каквом другом мишљењу, националном или социјалном пореклу, имовинском стању, рођењу или каквој другој околности.

Међународна Конвенција о правима детета

(Службени лист СФРЈ- Међународни уговори, број 15/90 и Службени лист СРЈ, бр. 4/96 и 2/97)

Члан 2. став 1.

1. Стране уговорнице ове Конвенције ће поштовати и обезбеђивати права утврђена овом Конвенцијом сваком детету које се налази под њиховом јурисдикцијом без икакве дискриминације и без обзира на расу, боју коже, пол, језик, вероисповест, политичко или друго уверење, национално, етничко или социјално порекло, имовинско стање, онеспособљеност, рођење или други статус детета, његовог родитеља или законског старатеља.

Члан 22. став 1.

Стране уговорнице ће предузети одговарајуће мере да се обезбеди да дете које тражи избеглички статус или које се сматра избеглицом у складу са важећим међународним или националним законом и поступком, било да је без пратње, било да је у пратњи родитеља или неке друге особе, добије одговарајућу заштиту и хуманитарну помоћ у уживању права утврђених овом Конвенцијом и другим међународним инструментима о људским правима или хуманитарном праву, чије су стране уговорнице наведене државе.

Међународна конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена

(Службени лист СФРЈ, бр. 31/67)

Члан 1

За сврхе ове конвенције, израз "дискриминација жена" означава сваку разлику, искључење или ограничење у погледу пола, што има за последицу или циљ да угрози или онемогући

признање, остварење или вршење од стране жена, људских права и основних слобода на политичком, економском, друштвеном, културном, грађанском или другом пољу, без обзира на њихово брачно стање, на основу равноправности мушкараца и жена

Међународна конвенција о укидању свих облика расне дискриминације

(Службени лист СФРЈ, бр. 31/67)

Члан 2

2. Ова конвенција не примјењује се на разликовања, искључивања, ограничавања или давања првенства које спроводи држава чланица Конвенције између њених држављана и особа које нису њени држављани.

3. Ни једна одредба ове конвенције не може се тумачити као да нарушава на било који начин законске одредбе држава чланица Конвенције у погледу народности, држављанства или пријема у држављанство под условом да ове одредбе не праве разлику у односу на неку посебну народност.

Члан 5

Према основним обавезама наведеним у члану 2. ове конвенције, државе чланице обавезују се да забране и да укину расну дискриминацију у свим њеним облицима и да јамче право свакоме на једнакост пред законом без разлике на расу, боју или национално или етничко поријекло, нарочито у погледу уживања сљедећих права:

(а) права на једнак поступак пред судовима и сваким другим судским органом;

(б) права на сигурност особа и заштиту државе од насиља и злостављања било од стране владиних службеника, било од сваке особе, групе или установе;

(ц) политичких права, нарочито права учешћа на изборима, права гласа и кандидатуре - према систему општег и једнаког права гласа, права учествовања у влади као и у управљању јавним пословима, на свим нивоима, и права приступа, под једнаким увјетима, јавним функцијама;

(д) осталих грађанских права, нарочито:

(и) права да се слободно крећу, изаберу боравишта у једној држави;

(ии) права да напусте сваку земљу, подразумијевајући и своју и право повратка у своју земљу; (иии) права на народност; (ив) права на склапање брака и избора супружника; (в) права сваке особе на власништво, као појединца или у заједници; (ви) права на наслеђивање; (виџ) права на слободу мисли, савјести и вјере; (виџџ) права на слободу мишљења и изражавања; (их) права на слободу мирољубивог збора и удруживања; (е) економских, социјалних и културних права, нарочито: (и) права на рад, на слободан избор

рада, на правичне и задовољавајуће увјете рада, на заштиту у случају незапослености, на једнаку зараду за једнак рад, на правичну и задовољавајућу награду; (ии) права на оснивање синдиката и учлањивање у исте; (иии) права на стан; (ив) права на здравље, лијечничку помоћ, социјално осигурање и кориштење социјалних служби; (в) права на образовање и стручно оспособљавање; (ви) права учешћа, под једнаким увјетима, у културним активностима; (ф) права приступа на сва мјеста и службе намијењене јавној употреби, као што су пријевоз, хотели, ресторани, кафане, приредбе и паркови.

Конвенција против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака

(Службени лист СФРЈ - Међународни уговори, бр. 9/91)

Члан 3

1. Нити једна држава чланица неће протерати, вратити нити изручити особу другој држави ако постоје озбиљни разлози за сумњу да може бити подвргнута тортуре.
2. Да би утврдили постојање таквих разлога, надлежни органи ће водити рачуна о свим релевантним околностима, укључујући, евентуално постојање низа системских, озбиљних, очитих или масовних повреда права човека у тој држави.

2. ДОМАШАЈ УН СТАНДАРДА

У Општем коментару број 15, а потврђено у Општем коментару број 31, Комитет за људска права наглашава да права нису резервисана само за држављане већ морају бити доступна свим лицима, без обзира на њихово држављанство или статус апатрида (попут тражилаца азила, избеглица, радника миграната и других лица).

Општи коментар број 15 Комитета за људска права

(Генерал Цоммент Но. 15: Тхе Поситион оф Алиенс Ундер тхе Цовенант, У.Н. доц. ХРИ/ГЕН/Рев.1,11 Април 1986)

Положај странаца на основу Пакта

1. Извештаји држава чланица често нису узели у обзир чињеницу да свака држава чланица мора зајемчити права из Пакта "свим појединцима који се налазе на њеној територији и под њеном надлежношћу" (чл. 2. ст. 1). Уопштено гледано, права гарантована Пактом

примењују се на свакога, без обзира на реципроцитет, и без обзира на његово или њено држављанство или то што не поседује ниједно држављанство.

2. Опште правило је да свако од права из Пакта мора бити гарантовано без дискриминације према држављанима и странцима. Опште начело забране дискриминације односи се и на поштовање права гарантованих Пактом странцима, што је предвиђено чланом 2 Пакта. Ово јемство односи се и на странце као и на држављане. Изузетно, нека права призната Пактом изричито се гарантују само држављанима (чл. 25), док се члан 13 односи само на странце. Међутим, искуство Комитета у разматрању извештаја показује да су у извесном броју држава, странцима ускраћена остала права која би према Пакту требало да уживају, или су подвргнута ограничењима која се према Пакту не могу увек правдати.

Општи коментар број 31 Комитета за људска права

(Генерал Цоммент Но. 31: Тхе натуре оф тхе Генерал облигатион Импосед он Статес Партиес то тхе Цонвент, ЦЦПР/Ц/21/Рев.13, 26.мај 2004)

Природа општих правних обавеза наметнутих државама чланицама Пакта

10. Државе чланице су дужне на основу члана 2, став један, да поштују права свих лица која се налазе на њеној територији и за сва лица која би на други начин била у њеној надлежности. Што значи да држава поред обавезе да заштити све оне који се налазе на њеној територији то мора омогућити и онима над којима има ефективну контролу без обзира да ли су или нису на самој територији државе чланице. Као што је наведено у општим коментарима бр. 15 усвојених на 27 заседању (1986), уживање права из Пакта је гарантовано свима без обзира на држављанство и лицима као што су особе које траже азил, избегла и расељена лица, инострани радници и остала лица, која се налазе на територији државе или се налазе под ефективном влашћу исте (нпр.мировна мисија или мисија за успостављање мира).

Општи коментар број 20 Комитета Уједињених нација за економска, социјална и културна права (Генерал цоммент но.20, Нон дисцриминатион ин економиц, социал анд цултурал ригхтс,Е/Ц.12/ГЦ/20, 2.јули 2009)

Недискриминација у уживању економских, социјалних и културних права

30. Основ држављанства не би требало да онемогући приступ правима гарантованим Пактом, тако на пример сва деца која се налазе на територији земље уговорнице, имају право на образовање, као и приступ храни и здравственој заштити. Права се односе на све,

укључујући недржављане, као што су избеглице, тражиоци азила, апатриди, мигранти и жртве трговине људима, без обзира на правни статус и документацију коју поседују.

Општи коментар бр. 6 Комитета за права детета

(Генерал цоммент Но. 6, Треатмент оф Унаццмпаниед анд Сепаратед Цхилдрен Оутсиде тхеир Цоунтру оф Оригин, ЦРЦ/ ГЦ/2005/6, 1. септембар 2005)

7. Дете без пратње (или малолетник без пратње) је, као што је дефинисано у члану 1 Конвенције, дете одвојено од оба родитеља и за бригу о коме ниједно лице не сноси примарну одговорност, било по закону или по обичајима.

8. Раздвојена деца су, као што је дефинисано у члану 1 Конвенције, деца одвојена од оба родитеља или од својих претходних правних старатеља или старатеља по обичају, али не нужно и одвојена од својих рођака. Стога ова деца могу бити и деца која имају пратњу од стране другог одраслог члана фамилије.

18. Принцип забране дискриминације примењује се у потпуности у вези са свим поступцима са децом без пратње и раздвојеном децом. Он нарочито забрањује било какву дискриминацију засновану на статусу детета – да ли је дете без пратње или раздвојено дете, дете избеглица, дете које тражи азил или имигрант. Када се сагледају сви његови аспекти, овај принцип не спречава, заправо заиста може покренути потребу да се диференцира статус детета на основу различитих потреба за заштитом, као што су потребе које се заснивају на старосној доби или полу детета. Мере такође морају бити предузете да би се избегло могуће погрешно тумачење и стигма према положају раздвојене деце у друштву. У вези са ремећењем јавног реда и мира, укључивање полицијских или других сличних мера допустиво је само уколико су такве мере утемељене у закону; уколико имају индивидуални, а не колективни карактер; уколико задовољавају принцип пропорционалности и уколико представљају опцију која најмање ремети права детета. Како се не би прекршио принцип забране дискриминације, овакве мере се не могу примењивати на групној или колективној основи.

26. У пружању адекватног третмана деци без пратње и раздвојеној деци, државе уговорнице морају се у потпуности придржавати обавеза невраћања у земљу у којој су деца била предмет прогона које проистичу првенствено из међународних људских права, хуманитарног права и права избеглица, и морају испуњавати обавезе наведене у члану 33 Конвенције о избеглицама из 1951. године и у члану 3 Конвенције против тортуре.

Општа препорука бр. 28 Комитета за елиминисањесвих облика дискриминације жена

(Генерал Рекоммендацион Но. 28 он тхе Цоре Облигационс оф Статес Партиес ундер Артикле 2 оф тхе Цонвентион он тхе Елиминатион оф Алл Формс оф Дискриминатион агаинст Вомен, ЦЕДАВ/Ц/ГЦ/28, 16 децембар 2010)

12. Иако су предмет међународног права, државе примарно врше територијалну надлежност. Међутим, обавезе држава чланица примјењују се без дискриминације према грађанима и не-грађанима, укључујући избјеглице, тражиоце азила, раднике мигранте и лица без држављанства, на њиховој територији или ефективном контролом, чак и ако се не налазе унутар територија. Државе чланице су одговорне за све своје поступке који утичу на људска права, без обзира на то да ли су погођена лица на њиховој територији.

Општа препорука бр. 30 Комитета за укидање расне дискриминације

(Генерал Рекоммендацион XXX он Дискриминатион Агаинст Нон Цитизенс, 1. октобар 2002, ЦЕРД/Ц/64/Мисц.11/рев.3)

7. Обезбедити да се законске гаранције против расне дискриминације примјењују И на недржављане без обзира на њихов имиграциони статус и да примена закона нема дискриминаторни ефекат на недржављане

Општа препорука бр. 22 Комитета за укидање расне дискриминације

(Генерал Рекоммендацион Но. 22: Артикле 5 анд рефугеес анд дисплацед персонс, ИЦЕРД, 24 Аугуст 1996)

Комитет подсећа државе чланице на важност члана 5. Конвенције и наглашава да избеглице и расељена лица имају следећа права наведена у ставу 2:

а) право да се слободно врате у своје домове под безбедним условима

б) повратак мора бити добровољан, уз поштовање принципа забране протеривања и враћања

ц) након повртка кући, та лица имају право на поврћаја имовине или компензацију за одузету и уноштину имовину

д) након повртка, та лица имају право да потпуно и на једнак начин са другима учествују у јавном животу на свим нивоима имају право на једнак приступ јавним службама и право на рехабилитацију

Закључак Извршног комитета УНХЦР-а бр. 8 (ХХВИИИ) који се односи на утврђивање статуса избеглице

Извршни комитет, (а) примио је на знање извештај високог комесара о важности поступака за утврђивање избегличког статуса; (б) примио је на знање да само ограничени број држава чланица Конвенције из 1951. и Протокола из 1967. имају прописане поступке за службено утврђивање избегличког статуса у складу с тим инструментима; (ц) са задовољством је примио на знање да усвајање таквих поступака тренутно активно разматра већи број влада; (д) изразио је наду да ће све државе чланице Конвенције из 1951. и Протокола из 1967, а које још нису тако поступиле, предузети кораке за усвајање таквих поступака у блиској будућности и у доброј вери размотрити одговарајуће учешће УНХЦР-а у таквим поступцима; (е) предложио је да би поступци за одређивање избегличког статуса требало да испуњавају следеће основне услове: (и) Надлежно службено лице (нпр. службено лице у одељењу за имиграцију или граничар) којем се подносилац захтева за азил обраћа на граници или унутар територије државе чланице требало би да има јасна упутства о начину како да поступа у случајевима који су обухваћени одредбама релевантних међународних инструмената. Такав службеник треба да поступа у складу с начелом забране протеривања и враћања силом и да такве случајеве упути вишој инстанци. (ии) Подносилац захтева за азил треба да добије потребна упутства о поступку којих треба да се придржава. (иии) Мора постојати јасно одређено тело, једно централно тело ако је могуће, које је надлежно за решавање захтева за стицање избегличког статуса и за одлучивање у првом степену. (ив) Подносиоцу захтева за азил треба пружити потребну помоћ, укључујући услуге компетентног преводиоца, за подношење свог захтева надлежним органима. Подносиоцима захтева такође треба пружити могућност контактирања са представницима УНХЦР-а, о чему морају бити благовремено обавештени. (в) Уколико се подносиоцу захтева за азил призна избеглички статус, о тој одлуци мора да се обавести као и да му се изда исправа којом се потврђује такав избеглички статус. (ви) Уколико се подносиоцу азила не призна избеглички статус, мора да постоји разуман рок за подношење жалбе истом или другом органу, административном или судском, ради преиспитивања ове одлуке; (ф) затражио је од УНХЦР-а да припреми, након одговарајућег разматрања, мишљења држава чланица Конвенције из 1951. и Протокола из 1967, детаљну студију о питању екстратериторијалних последица одређивања избегличког статуса како би се омогућило Комитету да усвоји став о том питању на каснијој седници, узимајући у обзир мишљење представника, да би прихватање од стране државе чланице избегличког статуса које је одредила друга држава чланица било у начело пожељно; (г) затражио је од Канцеларије да размотри могућност издавања – као упутство државама, приручника о поступцима и условима за утврђивање избегличког статуса, и прослеђивање, узимајући у обзир и дужну

пажњу с обзиром на поверљиву природу индивидуалних захтева и специфичност појединих случаја – важнијих одлука о одређивању избегличког статуса.

Закључак Извршног комитета УНХЦР-а бр. 28 (ХХХИИИ) о Улози УНХЦР-а у националном поступку одређивања статуса избеглица

Извршни комитет, (а) Размотрио је извештај високог комесара о напретку оствареном у вези са одређивањем избегличког статуса (ЕЦ/СЦП/22/Рев.1). (б) Примио је на знање, са задовољством, да је од двадесет и осмог заседања Извршног комитета знатан број земаља потписница Конвенције из 1951. и Протокола из 1967. године успоставио поступак за одређивање статуса избеглице, као и да је тај поступак у складу са основним захтевима које је Извршни комитет препоручио на свом двадесет и осмом заседању. (ц) Поново је истакао значај успостављања поступка за одређивање статуса избеглице и подстакао оне државе потписнице Конвенције из 1951. и Протокола из 1967. године које то још нису учиниле, да у скорој будућности успоставе такав поступак. (д) Признао је потребу за мерама којима ће се решавати проблеми у вези са очигледно неоснованим или злоупотребљеним захтевима за признање и избегличког статуса. Одлука о томе да се ради о очигледно неоснованом или злоупотребљеном захтеву треба да буде донета од стране органа који је надлежан за одређивање избегличког статуса или након упућивања на тај орган. Такође треба размотрити и успостављање процедуралних мера заштите којима би се осигурало доношење таквих одлука само онда када су у питању лажни захтеви или они који се не односе на критеријуме за доделу статуса избеглице, а који су формулисани у Конвенцији Уједињених нација о статусу избеглица из 1951. године.¹ Имајући у виду значај Конвенције, Поткомитет треба на свом наредном заседању даље да преиспита питање очигледно неоснованих или злоупотребљених захтева за признање избегличког статуса, као посебну тачку дневног реда, а на основу анализе коју ће припремити УНХЦР. (е) Примио је на знање, са задовољством, да у великом броју држава УНХЦР учествује у поступку одређивања избегличког статуса, на различите начине, и признао важност УНХЦР-а коме је тиме дата значајна улога у таквом поступку.

3. РЕЛЕВАНТНИ ОСНОВ ПОСТУПАЊА У ДОМАЋЕМ ПРАВУ

Устав Републике Србије

(Службени гласник РС бр. 98/2006)

Члан 57

Странац који основано страхује од прогона због своје расе, пола, језика, вероисповести, националне припадности или припадности некој групи или због својих политичких уверења, има право на уточиште у Републици Србији.

Поступак за стицање уточишта уређује се законом.

Законске одредбе

Закон о азилу и привременој заштити

(Службени гласник РС, број 24/2018)

Члан 2. став 4

Тражилац азила јесте странац који је поднео захтев за азил на територији Републике Србије о којем није донета правноснажна одлука;

Члан 2. став 6

Избеглица је странац који се због оправданог страха од прогона због своје расе, пола, језика, вероисповести, националне припадности или припадности одређеној друштвеној групи или због својих политичких уверења не налази у држави свог порекла и није у могућности или због тог страха не жели да се стави под заштиту те државе, као и лице без држављанства које се налази изван државе свог уобичајеног боравишта и које не може или због тог страха не жели да се врати у ту државу;

Закон о странцима

(Службени гласник РС, бр. 24/2018)

Члан 3

- 1.** странац је свако лице које нема држављанство Републике Србије
- 2.** лице без држављанства је странац кога ни једна држава, сходно свом националном законодавству, не сматра својим држављанином;
- 15.** малолетник је странац који није навршио осамнаест година живота;
- 16.** малолетник без пратње је странац који није навршио осамнаест година живота и који приликом уласка у Републику Србију нема пратњу родитеља, старатеља или одрасле особе која је одговорна за њега или је након уласка у Републику Србију остао без пратње родитеља или старатеља или пратње одрасле особе која је одговорна за њега;

24. посебно угрожена лица су: особе са инвалидитетом, старија лица, труднице, самохрани родитељи малолетне деце, жртве мучења, силовања или неког другог облика тешког насиља (укључујући и насиље у породици и партнерским односима које може бити узроковано полом, родом, сексуалном оријентацијом и родним идентитетом), жртве трговине људима, особе које се у својој земљи порекла суочавају са опасношћу од мучења, нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања због своје сексуалне оријентације или родног идентитета, малолетници и малолетници без пратње;

25. незаконит боравак је присуство странца на територији Републике Србије који не испуњава или више не испуњава услове за улазак или даљи боравак на територији Републике Србије;

Закон о управљању миграцијама

(Службени гласник РС, 107/2012)

Члан 2. став 1

Миграција је добровољно или принудно напуштање државе порекла или боравка, ради привременог боравка или сталног настајења у Републици Србији и добровољно или принудно напуштање Републике Србије ради привременог боравка или сталног настајења у другој држави (спољна миграција), као и промена пребивалишта унутар територије Републике Србије, односно промена места боравка унутар територије Републике Србије уколико је до промене дошло принудним путем (унутрашња миграција);

Пракса домаћих судова

Одлуке Уставног суда

Поводом обавезе консултовања извештаја УНХЦР-а, који треба да доприносе кориговању поступања надлежних органа у поступку за утврђивање статуса избеглице посебно је указао *Уставни суд Србије*, изражавајући свој став у следећим одлукама:

Одлука УЖ 1286/2012 од 29. марта 2012. године.

Одлука УЖ 5331/2012 од 24. децембра 2012. године.

Одлука УЖ 3458/13 од 19. новембра 2013. године.

Одлука УЖ 4197/2015 од 20. јуна 2016. године.

Независна тела

Препорука Заштитника грађана за унапређење положаја тражиоца азила и нерегуларних миграната у Републици Србији деловодни број 3220, од 10. фебруара 2014. године

У раду Министарства унутрашњих послова и Комесаријата за избеглице и миграције постоје пропусти у раду у односу на велики број странаца који су изразили намеру да траже азил у Републици Србији, као и странаца којима није утврђен идентитет, који не поседују путну исправу или немају законски основ боравка на територији Републике Србије, утврдио је Заштитник грађана у препоруци.

4. ПОСЕБНЕ НАПОМЕНЕ/УКАЗИВАЊЕ НА ДРУГЕ РЕЛЕВАНТНЕ ИЗВОРЕ

Мандат УНХЦРа је да обезбеди међународну заштиту избеглица првобитно потиче из **Статута УНХЦРа** из 1950, у складу са којим се за избеглице сматрају и следеће категорије:

Став 6А(и): " Свако лице које се, као последица догађаја који су се десили пре 1. јанура 1951. године И због оправданог страха од прогона по основу расне И верске припадности, националне припадности или политичког мишљења, налази изван своје земље држављанства И које не може или које, због тог страха или других разлога који се не односе на личне погодности, не жели да се стави под заштиту те земље; или које због, због тога што нема држављанство И налази се изван своје земље у којој је имало стални боравак не може, или, због таквог страха из разлога који се односе на личне погодности, не жели да се врати у ту земљу."

Став 6Б: " Свако друго лице које се налази изван своје земље у којој има држављанство или које нема држављанство, земље у којој је имало стални боравак, због тога што има оправдани страх од прогона по основу расне И верске припадности, националне припадности или политичког мишљења И не може или зог тог страха не жели да се стави под заштиту владе земље свог држављанства, или уколико нема држављанство, да се врати у земљу у којој је претходно имало свој боравак."

У одсуству универзалне правне дефиниције, **Канцеларија високог комесара Уједињених нација за људска права (ОХЦХР)**, дефинисала је „међународног мигранта“ као „свако лице које је изван државе чији је становник/ца или држављанин/ка, а у случају лица без држављанства, држава у којој је рођен/а или у којој уобичајено борави.

Међународна организација за миграције (ИОМ) дефинише мигранта као свако лице које се креће или је прешло преко међународне границе или у оквиру државе удаљено од његовог/њеног уобичајеног места становања, без обзира на (1) правни статус лица; (2) да ли је кретање добровољно или не; (3) узроке кретања или (4) дужину боравка.

Специјална извештељка Комисије за људска права предложила је да се следеће особе требају сматрати мигрантима:

(а) Лица која су ван територије државе чији су држављани или чије су националности, И који не подлежу њеној правној заштити и налазе се на територији друге државе;

(б) Лица која не уживају опште правно признавање права која су инхерентна у додељивању статуса избеглице, натурализоване особе или сличног статуса од стране државе домаћина;

ц) Лица која не уживају ни општу правну заштиту својих основних права на основу дипломатских споразума, виза или других споразума.